

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

РОЗ'ЯСНЕННЯ

09. 06. 2022

№ 10

Щодо окремих питань звіту про проведення зовнішнього незалежного аудиту фінансової звітності політичної партії

I. Загальні положення

1.1. Відповідно до ч.ч. 9, 14 ст. 17 Закону України «Про політичні партії в Україні»:

політична партія щоквартально, не пізніше ніж на сороковий день після закінчення звітного кварталу, зобов'язана подати до Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – Національне агентство) звіт про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (у тому числі її місцевих організацій, які у встановленому порядку набули статусу юридичної особи) шляхом його заповнення на офіційному веб-сайті Національного агентства;

до звіту політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за IV квартал звітного року додається (шляхом завантаження фотокопії у систему) копія звіту про проведення незалежного зовнішнього аудиту фінансової звітності політичної партії (якщо його проведення відповідно до Закону України «Про політичні партії в Україні» є обов'язковим) шляхом завантаження його фотокопії до Єдиного державного реєстру звітності політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру.

У п. 8¹ ч. 1 ст. 11 Закону України «Про запобігання корупції» встановлено, що до повноважень Національного агентства належить, зокрема, здійснення у порядку та в межах, визначених законом, державного контролю за дотриманням встановлених законом обмежень щодо фінансування політичних партій, законним та цільовим використанням політичними партіями коштів, виділених з державного бюджету на фінансування їхньої статутної діяльності,

своєчасністю подання звітів партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, звітів про надходження і використання коштів виборчих фондів на загальнодержавних та місцевих виборах, звітів про надходження та використання коштів фонду агітації щодо ініціативи проведення всеукраїнського референдуму, звітів про надходження та використання коштів фонду всеукраїнського референдуму, звітів про надходження та використання коштів фонду ініціативної групи, *повнотою таких звітів, звіту зовнішнього незалежного фінансового аудиту діяльності партій, відповідністю їх оформлення встановленим вимогам, достовірністю включених до них відомостей.*

Згідно з п. 15 ч. 1 ст. 11 Закону України «Про запобігання корупції» Національне агентство надає роз'яснення, методичну та консультативну допомогу, зокрема, щодо застосування положень Закону України «Про запобігання корупції» та прийнятих на його виконання нормативно-правових актів.

Ці Роз'яснення розроблено з метою забезпечення єдиних підходів до інформації, яку рекомендовано відображати в розділі «Звіт щодо вимог інших законодавчих та нормативних актів» аудиторського звіту, складеного за результатами зовнішнього незалежного аудиту фінансової звітності політичної партії, проведеного на виконання ч. 3 ст. 17 Закону України «Про політичні партії в Україні».

1.2. У цих Роз'ясненнях наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

звіт політичної партії – звіт політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за IV квартал звітного року (включаючи звіти усіх місцевих організацій партії, які в установленому порядку набули статусу юридичної особи, що сформовано в установленому законодавством порядку), що подається до Єдиного державного реєстру звітності політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру політичною партією, яка у звітному році отримувала державне фінансування її статутної діяльності;

звітний рік – календарний рік з 1 січня по 31 грудня року, у якому політична партія отримувала державне фінансування її статутної діяльності;

зовнішній аудит – зовнішній незалежний аудит фінансової звітності політичної партії, що проводиться на виконання ч. 3 ст. 17 Закону України «Про політичні партії в Україні»;

невідповідність звіту політичної партії встановленим вимогам – оформлення звіту політичної партії чи звіту місцевої організації політичної партії з недотриманням вимог, встановлених для подання таких звітів, зокрема допущення грубих порушень¹;

¹ Відповідно до п. 6 розділу III Порядку проведення перевірки звітності політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, затвердженого наказом Національного агентства

недостовірність інформації у звіті політичної партії – невідповідність відомостей, зазначених у звіті політичної партії та/або звіті місцевої організації політичної партії, відомостям, що містяться у документах, реєстрах, банках даних, інших інформаційно-телекомунікаційних та довідкових системах, у тому числі тих, що містять інформацію з обмеженим доступом, держателем (адміністратором) яких є державні органи, органи місцевого самоврядування, відкритих базах даних, реєстрах іноземних держав, інших джерелах інформації, в тому числі повне або часткове спростування інформації, що міститься у документах, наданих на підтвердження відомостей, відображених у звіті політичної партії та/або звіті місцевої організації політичної партії, інформацією, отриманою з інших джерел;

неповнота інформації – відображення неповних відомостей або невідображення повних відомостей хоча б в одному полі, блоці або розділі звіту політичної партії та/або звіту місцевої організації політичної партії щодо показника (показників), обов'язковість відображення яких визначено затвердженою Національним агентством формою звіту політичної партії.

Інші терміни, що використовуються у цих Роз'ясненнях, уживаються у значеннях, наведених у законах України «Про політичні партії в Україні», «Про запобігання корупції», «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», нормативно-правових актах Національного агентства та міжнародних стандартах аудиту.

від 14.01.2021 № 6/21, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29.01.2021 за № 117/35739, грубим порушенням встановлених вимог щодо оформлення звіту є:

- подання звіту за підписом особи, яка не уповноважена його підписувати;
- подання звіту без відомостей про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру місцевих організацій політичної партії, які в установленому порядку набули статусу юридичної особи;
- неподання копій звітів про проведення щорічного внутрішньопартійного фінансового аудиту та незалежного зовнішнього аудиту фінансової звітності політичної партії у випадках, передбачених Законом України «Про політичні партії в Україні».

Щодо звітів за 2020 рік, які подаються в порядку та у спосіб, що визначені ст. 17 Закону України «Про політичні партії в Україні» в редакції, що діяла до 16.01.2020 (тобто *в паперовому вигляді*), то відповідно до п. 3 розділу II Положення про аналіз Звіту політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, затвердженого рішенням Національного агентства від 08.09.2016 № 26, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.09.2016 за № 1264/29394 (що діяло до 10.05.2021 (включно)), грубим порушенням встановлених вимог є:

- недотримання форми Звіту політичною партією та її місцевими організаціями при його підготовці;
- подання Звіту без підпису керівника (уповноваженої особи) та/або головного бухгалтера (особи, відповідальної за ведення бухгалтерського обліку) на останній сторінці Звіту та без засвідчення печаткою політичної партії, її місцевої організації;
- подання Звіту без відомостей про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру місцевих організацій політичної партії, які в установленому порядку набули статус юридичної особи;
- неподання Звіту в електронному вигляді;
- невідповідність Звіту в електронному вигляді Звіту в паперовому вигляді;
- неподання висновків щорічного внутрішнього та незалежного зовнішнього фінансових аудитів у випадках, передбачених Законом України «Про політичні партії в Україні».

II. Організація проведення зовнішнього аудиту

2.1. Згідно з ч.ч. 6 – 8 ст. 17 Закону України «Про політичні партії в Україні»:

порядок залучення аудиторської фірми для проведення зовнішнього аудиту визначається відповідно до статуту політичної партії;

політична партія має право укладати договір на проведення зовнішнього аудиту з тією самою аудиторською фірмою не більш як три роки поспіль;

політичні партії та їх місцеві організації зобов'язані надавати аудиторській фірмі, що проводить зовнішній аудит, всю інформацію та документи, необхідні для його проведення.

Отже, у статуті політичної партії рекомендується визначати саме порядок залучення аудиторської фірми для проведення зовнішнього аудиту, зокрема: орган (посадову особу), який (яка) приймає рішення про залучення аудиторської фірми, порядок і критерії відбору аудиторської фірми з урахуванням ч. 4 ст. 17 Закону України «Про політичні партії в Україні» та дотримання обмежень, встановлених ч. 7 ст. 17 цього Закону щодо недопущення перевищення трирічного строку поспіль залучення однієї й тієї самої аудиторської фірми до проведення зовнішнього аудиту політичної партії.

Керівникам політичних партій та їх місцевих організацій рекомендовано створювати аудиторській фірмі належні умови для надання аудиторських послуг відповідно до законодавства України.

III. Особливості складення аудиторського звіту

3.1. Аудит фінансової звітності політичної партії проводиться відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та ст. 17 Закону України «Про політичні партії в Україні».

3.2. В окремому розділі «Звіт щодо вимог інших законодавчих і нормативних актів» аудиторського звіту рекомендується наводити аудиторську думку (надати впевненість) щодо:

1) відповідності звіту політичної партії та звітів місцевих організацій політичної партії встановленим вимогам;

2) повноти інформації, поданої у звіті політичної партії та звітах місцевих організацій політичної партії;

3) достовірності інформації, поданої у звіті політичної партії та звітах місцевих організацій політичної партії;

4) дотримання політичною партією, її місцевими організаціями, які в установленому порядку набули статусу юридичної особи, вимог, визначених Законом України «Про політичні партії в Україні», нормативно-правовими актами Національного агентства та іншими нормативно-правовими актами стосовно:

використання грошових коштів виключно у безготівковій формі;

реагування на випадки отримання внесків, здійснених фізичною чи юридичною особою з порушенням вимог законодавства (на предмет дотримання встановлених Законом України «Про політичні партії в Україні» строку та обов'язку щодо відмови від грошового внеску (або його частини, що перевищує встановлений розмір), якщо розмір внеску (сумарний розмір внесків) особи (групи осіб) перевищує встановлений законом розмір);

проведення щорічного внутрішньопартійного фінансового аудиту;

заборони незаконного та нецільового використання коштів, виділених з державного бюджету на фінансування статутної діяльності політичної партії, шляхом використання їх на фінансування участі у виборах народних депутатів України, виборах Президента України, місцевих виборах або на цілі, не пов'язані із статутною діяльністю;

заборони зарахування на окремий рахунок, відкритий для державного фінансування статутної діяльності політичної партії, інших коштів, ніж кошти державного бюджету, виділені на фінансування статутної діяльності політичної партії.

У цьому ж розділі аудиторського звіту пропонується наводити аудиторську думку (надати впевненість) щодо:

ефективності внутрішнього контролю, у тому числі заходів внутрішнього контролю з ідентифікації ризиків, які можуть спричинити викривлення звіту політичної партії та/або звітів місцевих організацій політичної партії внаслідок шахрайства;

дієвості внутрішньопартійного фінансового аудиту, в тому числі проведення внутрішньопартійного фінансового аудиту доходів і витрат політичної партії та її місцевих організацій, які в установленому порядку набули статусу юридичної особи.

У разі якщо договором про надання аудиторських послуг передбачено проведення аудиторських процедур з питань правомірності здійснення фізичними та юридичними особами внесків на користь політичної партії в частині дотримання обмежень та вимог, передбачених Законом України «Про політичні партії в Україні», то в розділі «Звіт щодо вимог інших законодавчих і нормативних актів» аудиторського звіту рекомендується наводити аудиторську думку (надати впевненість) з цих питань.

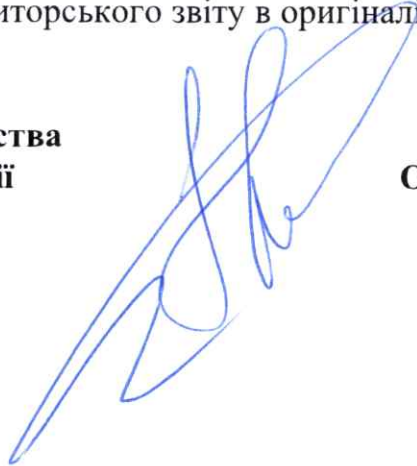
У зазначеному розділі аудиторського звіту рекомендується навести усі виявлені порушення, зокрема: невідповідність звіту політичної партії та/або звіту місцевої організації політичної партії встановленим вимогам (включаючи грубі порушення встановлених вимог щодо його/їх оформлення); неповноту та/або недостовірність інформації у звіті політичної партії та/або звіті місцевої організації політичної партії; недотримання політичною партією, її місцевою організацією вимог законодавства.

Під час оцінювання порушень, виявлених (накопичених) за результатами зовнішнього аудиту, рекомендується використовувати рівень суттєвості в сумі,

що дорівнює (не перевищує) двадцяти розмірам мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня відповідного (звітного) календарного року.

3.3. Рекомендується, щоб аудиторська фірма надавала політичній партії не менше одного примірника аудиторського звіту в оригіналі.

**Голова Національного агентства
з питань запобігання корупції**

Олександр НОВІКОВ